

Οδηγίες Εφαρμογής Ν. 4990/2022

Νόμος υπ' αριθμ. 4990/2022 (ΦΕΚ Α' 210) «Προστασία προσώπων που αναφέρουν παραβιάσεις ενωσιακού δικαίου – Ενσωμάτωση της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1937 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23^{ης} Οκτωβρίου 2019 (L 305) και λοιπές επείγουσες διατάξεις.

Την 11.11.2022 δημοσιεύθηκε ο ν. 4990/2022 (Α' 210) «Προστασία προσώπων που αναφέρουν παραβιάσεις ενωσιακού δικαίου – Ενσωμάτωση της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1937 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23^{ης} Οκτωβρίου 2019 (L 305) και λοιπές επείγουσες ρυθμίσεις».

Α. Βασικά σημεία που εμπίπτουν στο πεδίο αρμοδιότητας της Ανεξάρτητης Αρχής

Σκοπός το εν λόγω νόμου είναι η διασφάλιση ενός ολοκληρωμένου πλαισίου προστασίας των προσώπων που αναφέρουν παραβιάσεις του ενωσιακού δικαίου και η ενσωμάτωση της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1937 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23^{ης} Οκτωβρίου 2019, σχετικά με την προστασία των προσώπων που αναφέρουν παραβιάσεις του δικαίου της Ένωσης (άρθρο 1).

Αντικείμενο το νόμου είναι η ίδρυση ενός συστήματος εσωτερικής και εξωτερικής αναφοράς παραβιάσεων ενωσιακού δικαίου, η προστασία των προσώπων που αναφέρουν τις εν λόγω παραβιάσεις, η οργάνωση της διαδικασίας υποβολής, παραλαβής και παρακολούθησης των αναφορών και οι κυρώσεις που επιβάλλονται σε περίπτωση παραβίασής του (άρθρο 2).

Οι διατάξεις εφαρμόζονται για την προστασία προσώπων που αναφέρουν ή αποκαλύπτουν: α) παραβιάσεις του ενωσιακού δικαίου, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο Μέρος Ι του Παραρτήματος, στους τομείς των δημοσίων συμβάσεων, των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών κλπ. β) παραβιάσεις που θίγουν τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης και γ) παραβιάσεις που σχετίζονται με την εσωτερική αγορά (άρθρο 4), ενώ το άρθρο 5 προβλέπει εξαιρέσεις από το πεδίο εφαρμογής.

Στο προσωπικό πεδίο εφαρμογής ορίζεται ότι οι διατάξεις εφαρμόζονται σε όσους απασχολούνται στο δημόσιο ή τον ιδιωτικό τομέα και έχουν αποκτήσει, στο πλαίσιο της εργασίας τους, πληροφορίες σχετικά με παραβιάσεις (άρθρο 6).

Με το **άρθρο 9** καθιερώνεται η υποχρέωση εσωτερικών διαύλων αναφοράς στον ιδιωτικό τομέα. Ποιο συγκεκριμένα μεταξύ άλλων ορίζεται ότι:

Παρ.1 οι φορείς του ιδιωτικού τομέα που απασχολούν **ταυτόχρονα πενήντα (50) ή περισσότερους εργαζομένους**, ανεξάρτητα από τη φύση των δραστηριοτήτων τους και τη διάρκεια της απασχόλησης εκάστου των εργαζομένων εντός του έτους, ορίζουν Υπεύθυνο Παραλαβής και Παρακολούθησης Αναφορών (Υ.Π.Π.Α.) σχετικά με παραβιάσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του νόμου. Ο υπολογισμός του αριθμού των εργαζομένων στους φορείς του ιδιωτικού τομέα γίνεται **σύμφωνα με τον ν. 4308/2014 (Α'251)**. Στον αριθμό των εργαζομένων περιλαμβάνονται:

- α) οι πλήρως απασχολούμενοι που έχουν ή τεκμαίρεται ότι έχουν εργασία έμμισθης απασχόλησης,
- β) τα πρόσωπα που απασχολούνται με σχέση που εξομοιώνεται με έμμισθη εργασία, ανεξάρτητα του τρόπου που αμείβονται,
- γ) οι απασχολούμενοι με μίσθωση από άλλη οντότητα, και
- δ) οι ιδιοκτήτες - επιχειρηματίες, εφόσον απασχολούνται στην οντότητα και αμείβονται από αυτή. Δεν λαμβάνονται υπόψη εκπαιδευόμενοι και σπουδαστές που απασχολούνται με συμβάσεις εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Παρ.2 Η υποχρέωση ορισμού Υ.Π.Π.Α. **διατηρείται για δύο (2) ημερολογιακά έτη** μετά από το έτος κατά το οποίο ο φορέας συμπλήρωσε τον αριθμό των πενήντα (50) απασχολουμένων.

Παρ.3 Οι φορείς του ιδιωτικού τομέα που απασχολούν **λιγότερους από πενήντα (50) εργαζομένους δύνανται να ορίζουν Υ.Π.Π.Α. Στις περιπτώσεις στις οποίες δεν υπάρχει Υ.Π.Π.Α., η αναφορά μπορεί να υποβληθεί στην Ε.Α.Δ.**

Παρ.4 Οι φορείς του ιδιωτικού τομέα που δραστηριοποιούνται στους τομείς χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, προϊόντων και αγορών, μεταφορών και περιβάλλοντος, καθώς και οι φορείς που λειτουργούν βάσει απόφασης έγκρισης περιβαλλοντικών όρων, ή των οποίων οι δραστηριότητες δύνανται από τη φύση τους να προκαλέσουν κίνδυνο για το περιβάλλον και τη δημόσια υγεία, υποχρεούνται να ορίσουν Υ.Π.Π.Α.,

ανεξάρτητα από τον αριθμό εργαζομένων που απασχολούν (εκκρεμεί η έκδοση ΚΥΑ που θα ορίζει τους ΚΑΔ).

Παρ.5 Οι φορείς ιδιωτικού τομέα με πενήντα (50) έως διακόσιους σαράντα εννέα (249) εργαζομένους δύνανται να κάνουν χρήση κοινών Υ.Π.Π.Α. για την παραλαβή αναφορών.

Για τον ορισμό (κοινού) Υ.Π.Π.Α οι επιχειρήσεις οφείλουν να λάβουν υπ όψιν τους ότι σύμφωνα με τη **παρ.8 του άρθρου 9** :

Ο Υ.Π.Π.Α. οφείλει να:

α) ασκεί τα καθήκοντά του με ακεραιότητα, αντικειμενικότητα, αμεροληψία, διαφάνεια και κοινωνική υπευθυνότητα,

β) σέβεται και τηρεί τους κανόνες εχεμύθειας και εμπιστευτικότητας για θέματα για τα οποία έλαβε γνώση κατά την άσκηση των καθηκόντων του,

γ) απέχει από τη διαχείριση συγκεκριμένων υποθέσεων, δηλώνοντας κώλυμα, **εφόσον συντρέχει περίπτωση σύγκρουσης συμφερόντων.**

Παρ.6 Η θητεία του Υ.Π.Π.Α. διαρκεί ένα (1) τουλάχιστον ημερολογιακό έτος, αλλά μπορεί να τερματιστεί νωρίτερα για σπουδαίο λόγο.

Παρ.7 Ο Υ.Π.Π.Α. μπορεί να είναι είτε εργαζόμενος του φορέα ιδιωτικού τομέα είτε τρίτο πρόσωπο, το οποίο συμμορφώνεται με τις επιταγές του παρόντος. Και στις δύο περιπτώσεις, αναφέρεται απευθείας στο ανώτατο διοικητικό όργανο του φορέα.

Επίσης, τρίτα μέρη μπορούν να εξουσιοδοτηθούν για την παραλαβή αναφορών παραβιάσεων εκ μέρους νομικών οντοτήτων του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα, υπό την προϋπόθεση ότι παρέχουν τις δέουσες εγγυήσεις για την τήρηση της ανεξαρτησίας, της εμπιστευτικότητας, της προστασίας των δεδομένων και της μυστικότητας. Τέτοια τρίτα μέρη μπορούν να είναι πάροχοι πλατφορμών εξωτερικής αναφοράς, εξωτερικοί σύμβουλοι ελεγκτές, εκπρόσωποι συνδικαλιστικών οργανώσεων ή εκπρόσωποι των εργαζομένων (ΟΔΗΓΙΑ (ΕΕ) 2019/1937 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ).

Παρ.11 Η υποχρέωση ορισμού Υ.Π.Π.Α. για τους φορείς του ιδιωτικού τομέα της παρ. 1 διαπιστώνεται από την κατά τόπον αρμόδια Επιθεώρηση Εργασίας, η οποία ενημερώνει την Ε.Α.Δ. για στατιστικούς λόγους.

Παρ.13 Η παραβίαση της υποχρέωσης ορισμού Υ.Π.Π.Α. συνεπάγεται επιβολή προστίμου από την Επιθεώρηση Εργασίας ή τον αρμόδιο εποπτικό φορέα (εκκρεμεί η έκδοση της σχετικής ΚΥΑ).

Περαιτέρω στο Άρθρο 10 «Διαδικασία εσωτερικής υποβολής, παραλαβής και παρακολούθησης αναφοράς και αρμοδιότητες του Υ.Π.Π.Α. (παρ. 3 άρθρου 7 και άρθρο 9 της Οδηγίας)» και στη παρ.1 ορίζεται ότι :

«Η εσωτερική αναφορά υποβάλλεται γραπτώς ή προφορικώς ή μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας προσβάσιμης και σε άτομα με αναπηρία, η οποία λειτουργεί στον διαδικτυακό τόπο του δημόσιου ή ιδιωτικού φορέα. Η προφορική αναφορά είναι δυνατό να υποβληθεί μέσω τηλεφώνου ή άλλων συστημάτων φωνητικών μηνυμάτων, **καθώς και μέσω προσωπικής συνάντησης με τον Υ.Π.Π.Α.** εντός εύλογου χρονικού διαστήματος, κατόπιν αίτησης του αναφέροντος.»

Επιπλέον με την παρ. 1 του άρθρου 25 του ως άνω νόμου, οι επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα με πενήντα (50) έως διακόσιους σαράντα εννέα (249) εργαζομένους οφείλουν να συμμορφωθούν με την υποχρέωση θέσπισης εσωτερικού διαύλου αναφοράς, σύμφωνα με το άρθρο 9, έως τη 17η Δεκεμβρίου 2023 και να ενημερώσουν σχετικά, εντός προθεσμίας δύο (2) μηνών από τη συμμόρφωση, την Επιθεώρηση Εργασίας ή τον αρμόδιο κατά περίπτωση εποπτικό φορέα των παρ. 11 και 12 του άρθρου 9. Περαιτέρω, η παρ. 2 του άρθρου 25, προβλέπει **ότι οι επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα με περισσότερους από διακόσιους σαράντα εννέα (249) εργαζομένους οφείλουν να συμμορφωθούν με την υποχρέωση θέσπισης εσωτερικού διαύλου αναφοράς εντός έξι (6) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος και να ενημερώσουν σχετικά, εντός προθεσμίας δύο (2) μηνών από τη συμμόρφωση, την Επιθεώρηση Εργασίας ή τον αρμόδιο κατά περίπτωση εποπτικό φορέα των παρ. 11 και 12 του άρθρου 9.**

Κατά τα ανωτέρω, οι επιχειρήσεις με άνω των 249 εργαζόμενους υποχρεούνται να ορίσουν Υ.Π.Π.Α. έως 10.05.2023 και να ενημερώσουν την Επιθεώρηση Εργασίας εντός διμήνου από τον ορισμό αυτό.

Σημειώνουμε ότι δεδομένου ότι η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά στις επιμέρους διατάξεις (Άρθρο 44) το έτος αναφοράς υπολογισμού του

πλήθους των απασχολούμενων στους φορείς του ιδιωτικού τομέα είναι για την πρώτη εφαρμογή το 2022.

B. Τρόπος υπολογισμού των απασχολούμενων του φορέα

Στον αριθμό των εργαζομένων περιλαμβάνονται:

α) οι πλήρως απασχολούμενοι που έχουν ή τεκμαίρεται ότι έχουν εργασία έμμισθης απασχόλησης,

β) τα πρόσωπα που απασχολούνται με σχέση που εξομοιώνεται με έμμισθη εργασία, ανεξάρτητα του τρόπου που αμείβονται,

(Συγκεκριμένα, περιλαμβάνονται οι έχοντες έμμισθη σχέση αλλά και τα πρόσωπα που απασχολούνται με σχέση που εξομοιώνεται με έμμισθη εργασία, όπως δικηγόροι, λογιστές ή μηχανικοί όταν είναι πλήρους απασχόλησης και ανεξάρτητα του τρόπου που αμείβονται (π.χ. με τιμολόγιο).

γ) οι απασχολούμενοι με μίσθωση από άλλη οντότητα (ΕΠΑ, Δανειζόμενο προσωπικό), και

δ) οι ιδιοκτήτες - επιχειρηματίες, εφόσον απασχολούνται στην οντότητα και αμείβονται από αυτή.

Δεν λαμβάνονται υπόψη εκπαιδευόμενοι και σπουδαστές που απασχολούνται με συμβάσεις εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Σύμφωνα με την ΠΟΛ. 1003/31.12.2014 (ΑΔΑ: 7ΝΑΩΗ-96Σ) με θέμα «Παροχή οδηγιών για την εφαρμογή των διατάξεων του ν. 4308/2014 (ΦΕΚΑ΄ 251) περί των «Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων, συναφείς ρυθμίσεις και άλλες διατάξεις» που εξέδωσε η ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΣΟΔΩΝ) για τον υπολογισμό του μέσου όρου προσωπικού, ποσοστά μικρότερα του 0,5 στρογγυλοποιούνται προς τα κάτω και ποσοστά μεγαλύτερα του 0,5 στρογγυλοποιούνται προς τα πάνω. Για παράδειγμα, μια οντότητα απασχολεί 5 άτομα σε πλήρη απασχόληση, 2 άτομα με εποχιακή απασχόληση 5 μηνών αλλά πλήρους ημερήσιας απασχόλησης και 7 άτομα πλήρους ετήσιας απασχόλησης αλλά μερικής ημερήσιας απασχόλησης τριών ωρών, καθώς και έναν επαγγελματία πλήρους απασχόλησης που αμείβεται με τιμολόγιο. Ο μέσος όρος του προσωπικού που

απασχολήθηκε στην περίοδο είναι $(5*12/12)+(2*5/12)+(7*12/12*3/8)+1=9.46$ και για την στρογγυλοποίηση 9 (σε ισοδύναμες μονάδες ετήσιας απασχόλησης).

Λαμβάνοντας υπόψη το ανωτέρω νομοθετικό πλαίσιο, τα Τμήματα Επιθεώρησης Εργασιακών Σχέσεων καλούνται να παραλαμβάνουν τις δηλώσεις γνωστοποίησης των Υπευθύνων Παραλαβής και Παρακολούθησης Αναφορών (Υ.Π.Π.Α) επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα και να τηρούν σχετικό αρχείο μέχρι να ολοκληρωθεί η ψηφιακή υπηρεσία καταχώρισης στο ΟΠΣ.

Με βάση τα παραπάνω είναι σε δημιουργία ηλεκτρονική φόρμα γνωστοποίησης Υ.Π.Π.Α στην ηλεκτρονική πλατφόρμα serenet της Ανεξάρτητης Αρχής Επιθεώρησης Εργασίας, η οποία θα λειτουργεί και θα είναι διαθέσιμη από την 10/07/2023.

Οι δηλώσεις θα πρέπει να περιλαμβάνουν:

A. Στοιχεία Επιχείρησης

- Επωνυμία Επιχείρησης
- ΑΦΜ
- Δ.Ο.Υ
- Διεύθυνση (Έδρας επιχείρησης)
- Τ.Κ (Έδρας επιχείρησης)
- Δήμος (Έδρας επιχείρησης)
- ΚΑΔ Επιχείρησης
- Τηλέφωνο
- Email
- Νόμιμος Εκπρόσωπος Επιχείρησης
- ΑΦΜ νόμιμου εκπροσώπου
- Έτος Αναφοράς κατά το οποίο ο φορέας συμπλήρωσε τον αριθμό τουλάχιστον των πενήντα (50) απασχολούμενων
- Σύνολο απασχολούμενων (το οποίο θα αναλύεται κατά τα οριζόμενα στο αρ. 9 Ν.4990/2022)

B. Στοιχεία Υ.Π.Π.Α

- ΑΦΜ
- Ονοματεπώνυμο

- Δ/ΝΣΗ
- Όνομα Πατρός
- Σχέση Εργασίας (Εργαζόμενος του Ιδιωτικού Φορέα ή Τρίτο Πρόσωπο) **κατά τα οριζόμενα στην Παρ.7 του Αρ.9**
- Κοινή χρήση Υ.Π.Π.Α Ναι ή Όχι **κατά τα οριζόμενα στην Παρ.5 του Αρ.9 (εφόσον υπάρχει η δυνατότητα)**
- Κοινή χρήση στο πλαίσιο Ομίλων επιχειρήσεων (Ναι ή Όχι)
- Στοιχεία Επικοινωνίας (Τηλέφωνο / email)
- Ημερομηνία έναρξης σύμβασης
- Ημερομηνία λήξης σύμβασης